

Authors' contribution/
Wkład autorów:
A. Study design/
Zaplanowanie badań
B. Data collection/
Zebranie danych
C. Statistical analysis/
Analiza statystyczna
D. Data interpretation/
Interpretacja danych/
E. Manuscript preparation/
Przygotowanie tekstu
F. Literature search/
Opracowanie
piśmiennictwa
G. Funds collection/
Pozyskanie funduszy

**A SHORT HISTORY OF INDIA'S ECONOMY:
PRE- AND POST-INDEPENDENCE PERIOD**

**KRÓTKA HISTORIA GOSPODARKI INDII: W OKRESIE PRZED I PO ODZYSKANIU
NIEPODLEGŁOŚCI**

Vijay Kumar Shrotriyia^{1(A,E)}, Shashank Vikram Pratap Singh^{1(A,B,C,D,E,F)}

¹University of Delhi, India
Uniwersytet w Delhi, Indie

Shrotriyia, V.K., Singh, S.V.P. (2020). A short history of India's economy: pre- and post-independence period / Krótka historia gospodarki Indii: w okresie przed i po odzyskaniu niepodległości. *Economic and Regional Studies*, 13(4), 388-406. <https://doi.org/10.2478/ers-2020-0029>

REWIEW ARTICLE

JEL code: A12, B10, B31,
E00, N00, P16

Submitted:
July 2020

Accepted:
October 2020

Tables: 12
Figures: 0
References: 32

ARTYKUŁ PRZEGLĄDOWY

Klasyfikacja JEL: A12, B10,
B31, E00, N00, P16

Zgłoszony:
lipiec 2020

Zaakceptowany:
październik 2020

Tabele: 12
Rysunki: 0
Literatura: 32

Summary

India is one of the most populated countries in the world and was famously known as the golden bird. It was known for its rich cultural heritage and some of the world's most significant educational institutions. Over the countless decades and centuries, the invaders exploited the resources for their advantage. At the decline of the independence in 1947, it was left backward with one of the poorest economies of the world of that time. The richness of erstwhile India, the status of the golden bird, the sacred intellectual space that India occupied has only textual value for the present generation. Through this academic paper, an attempt has been made to address the following questions: what was the state of the economy of India during the pre- and post-independence period, how has India transformed herself from one of the most impoverished economies in 1947 to currently the third-largest economy in the world, and how is the current economic and non-economic status of India.

Keywords: economic history, growth history, India, political economy, pre-independence period, post-independence period

Streszczenie

Indie są jednym z najbardziej zaludnionych krajów świata i były znane jako złoty ptak. Znane były z bogatego dziedzictwa kulturowego i jednych z najważniejszych instytucji edukacyjnych na świecie. Przez niezliczone dziesięciolecia i stulecia najeźdźcy wykorzystywali zasoby na swoją korzyść. Uzyskując niepodległość w 1947 r. były zacofane z jedną z najbiedniejszych gospodarek ówczesnego świata. Bogactwo niegdysiejszych Indii, status złotego ptaka, święta przestrzeń intelektualna zajmowana przez Indie mają jedynie wartość tożsamościową dla obecnego pokolenia. Niniejszy artykuł podejmuje próbę odpowiedzi na następujące pytania: jaki był stan gospodarki Indii w okresie przed i po odzyskaniu niepodległości, jak Indie przekształciły się z jednej z najbardziej zubożałych gospodarek w 1947 r. w obecnie trzecią co do wielkości gospodarkę na świecie i jak wygląda obecny gospodarczy i pozagospodarczy status Indii.

Słowa kluczowe: historia gospodarcza, historia wzrostu, Indie, ekonomia polityczna, okres przed niepodległością, okres po odzyskaniu niepodległości

Address for correspondence/ Adres korespondencyjny: Professor Vijay Kumar Shrotriyia, Ph.D. Shashank Vikram Pratap Singh. Department of Commerce, Faculty of Commerce and Business, Delhi School of Economics, University of Delhi, Delhi-110007, India; e-mail: vkshro18@gmail.com; ssvikrampratap@gmail.com;

Journal indexed in/ Czasopismo indeksowane w: AgEcon Search; AGRO; Arianta; Baidu Scholar; BazEkon; Cabell's Whitelist; CNKI Scholar; CNPIEC – cnpLINKer; EBSCO Discovery Service; EBSCO-CEEAS; EuroPub; Google Scholar; Index Copernicus ICV 2017-2019: 100,00; J-Gate; KESLI-NDSL; MyScienceWork; Naver Academic; Naviga (Softweco); POL-index; Polish Ministry of Science and Higher Education 2015-2018: 9 points; Primo Central; QOAM; ReadCube; Semantic Scholar; Summon (ProQuest); TDNet; WanFang Data; WorldCat. **Copyright:** © Pope John Paul II State School of Higher Education in Białą Podlaska, Vijay Kumar Shrotriyia, Shashank Vikram Pratap Singh. All articles are distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International (CC BY-NC-SA 4.0) License (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>), allowing third parties to copy and redistribute the material in any medium or format and to remix, transform, and build upon the material, provided the original work is properly cited and states its license.

Introduction

Over the centuries, with the changes in the rulers, the structural reforms in India's economy changed slowly. India's economy was primarily dominated by agrarian society in every century irrespective of the rule of dominance. It remained the same even before, during and since colonisation. The primary sector employed about 70 percent of India's total population in the first few decades of the twentieth century. Even now, the majority of people/household in India are employed in the agriculture sector. Thus, since the last many centuries, the agriculture sector has been the main determinant of India's economic progress and well-being of the majority of people (Roy, 2002). However, after independence in 1947, the structural reforms have changed dramatically.

During colonial India, industries had strong global connection/ties. However, after 1947, the policy of "self-reliance" drastically reduced such connection, and the influence of global factors on the domestic economy came down commensurately. During the eighteenth century, textile had dominated India's exports. However, as the dominance of British *Raj* expanded in India, the composition of exports changed from the leading exporter of manufactured goods towards non-manufactured goods. The period witnessed massive imports of manufactured goods, notably British textiles. As a result, India's traditional cotton textile industry declined between 1820 and 1860 (Roy, 2002). The decline was in a phased manner. First, the export market for Indian clothes disappeared, and later on, cotton yarn and handwoven cloth suffered (Roy, 2002). Import of yarn and cloth from the mills in England was the most plausible reason for the same. If we compare against India's earlier dominance in world textile trade such drastic decline was dramatic and historically low. In the year 1901, 13.9 million industrial workers formed 10.5 percent of the workforce, and in the next 90 years period, i.e., 1991, it rose to 10.2 percent (28.4 million workers) (Roy, 2002). The share of industry in national income grew from 11.1 percent in 1900-1910 to 16.4 percent in 1940-1946 (Roy, 2002) to close to 28 percent now (Ministry of Finance, 2020). The pace of industrialisation, as measured in terms of employment or share in national income, did not break any significant market by India's independence.

Like any other country in the world, the focus of planning and development in India too has been widely influenced by the indicators reflecting economic progress (GDP), particularly in the post-independence period. It has fetched good results so far as economic growth is concerned as the Indian economy is estimated to be the third-largest economy of the world with a size of USD 12.363 trillion (International Monetary Fund (IMF), 2020 Economic Outlook). It boasts of being the fastest-growing major economy of the world when it comes to annual GDP growth. Economically and otherwise, India's growth trajectory witnessed satisfactory progress post-independence.

Wstęp

Na przestrzeni wieków, wraz ze zmianami rządzących, reformy strukturalne w gospodarce Indii zmieniły się powoli. Gospodarka Indii była w każdym stuleciu zdominowana głównie przez społeczeństwo agrarne, niezależnie od dominujących rządów. Pozostała taka sama nawet przed, w trakcie i po kolonizacji. Sektor główny zatrudniał około 70% całkowitej populacji Indii w pierwszych kilku dekadach XX wieku. Nawet teraz większość ludzi / gospodarstw domowych w Indiach jest zatrudnionych w rolnictwie. Tak więc od wielu stuleci sektor rolnictwa jest głównym wyznacznikiem postępu gospodarczego Indii i dobrobytu większości ludzi (Roy, 2002). Jednak po uzyskaniu niepodległości w 1947 r. reformy strukturalne zmieniły Indie dramatycznie.

Podczas kolonialnych Indii branże miały silne powiązania/ więzi globalne. Jednak po 1947 r. polityka „samodzielności” drastycznie ograniczyła takie powiązanie i proporcjonalnie zmniejszył się wpływ czynników globalnych na krajową gospodarkę. W XVIII wieku tekstylia zdominowały eksport Indii. Jednak wraz ze zwiększającą się dominacją brytyjskich Indii, skład eksportu w Indiach zmienił się z wiodącego eksportera towarów przemysłowych na towary nieprzetworzone. W okresie tym doszło do masowego importu towarów przemysłowych, zwłaszcza brytyjskich tekstyliów. W rezultacie tradycyjny przemysł bawełniany w Indiach podupadł w latach 1820-1860 (Roy, 2002). Spadek następował stopniowo. Najpierw zniknął rynek eksportowej odzieży indyjskiej, a później ucierpiała przędza bawełniana i ręcznie tkane tkaniny (Roy, 2002). Najbardziej prawdopodobnym powodem tego był import przędzy i sukna z fabryk w Anglii. Jeśli porównamy z wcześniejszą dominacją Indii w światowym handlu tekstyliami, taki drastyczny spadek był dramatyczny ale historycznie niewielki. W 1901 r. 13,9 mln robotników przemysłowych stanowiło 10,5% siły roboczej, a w ciągu następnych 90 lat, tj. do 1991 r. liczba ta wzrosła do 28,4 mln pracowników (10,2%) (Roy, 2002). Udział przemysłu w dochodzie narodowym wzrósł z 11,1% w latach 1900-1910 do 16,4% w latach 1940-1946 (Roy, 2002) do prawie 28% obecnie (Ministerstwo Finansów, 2020). Tempo uprzemysłowienia, mierzone zatrudnieniem lub udziałem po uzyskaniu przez Indie niepodległości nie spowodowało żadnych istotnych zmian rynkowych.

Podobnie jak w każdym innym kraju na świecie, także w Indiach, na kierunek planowania i rozwoju, duży wpływ miały wskaźniki odzwierciedlające postęp gospodarczy (PKB), szczególnie w okresie po odzyskaniu niepodległości. Osiągnęły one dobre wyniki, jeśli chodzi o wzrost gospodarczy, ponieważ szacuje się, że indyjska gospodarka jest trzecią co do wielkości gospodarką świata z wielkością 12,363 bln USD (Międzynarodowy Fundusz Walutowy (MFW), prognozy gospodarcze 2020). Szczyłą się tym, że są najszybciej rozwijającą się główną gospodarką świata, jeśli chodzi o roczny wzrost PKB. Pod względem gospodarczym i nie tylko, przebieg trajektorii wzro-

With this brief background, the rest of the paper is designed to look at India's journey as reflected in the published literature and reports. The paper is divided into five sections. First section is about the historical and current economic and non-economic profile of India. Next section engages with the state of the economy during the pre-independence period with the details of agriculture and industry during this period. Section three is about the state of the economy in the post-independence, pre-liberalisation period which is concentrating on the discussion on independent India's major policy outcomes reflecting on major economic indicators. Through various data on economic and non-economic aspects, the growth trajectory of India has been discussed in this section. Next section provides a brief of the economic developments that followed post liberalisation. It is followed by a concluding remarks.

Brief profile of India

India, also known as The Republic of India, is the seventh-largest country by area and the second-most populous country after China. It is also the most populous democracy in the modern world. In terms of the size of the economy, it is the 5th largest by nominal and the 3rd largest by PPP in the world¹. It is the fastest-growing major economy of the world, and home to the youngest population of the world². Table 1, which is compiled from different published reports of the government, provides a general political and socio-economic profile of India.

India was undoubtedly an attractive place for foreign invaders, who unanimously ruled India for countless centuries (Bardhan, 1998; Roy, 2000; Roy, 2002; etc.). The last rulers were the British, who began their temporally homeward journey after the successful battle of Plassey in 1757, followed by the official establishment of East India Company in India. With the remarkable passage of Charter Act 1833, the Company's monopoly on a lucrative trade with India was promptly broken. As a direct consequence of it, private British citizens were also allowed to trade with India. By 1833, the company lost the power to trade and purely became a ruling power on its own right. The British crown dissolved the Company, and the governance of India was taken over by the British crown in 1858 (see Desai, 1968; Kaushal, 1979; Roy, 2000; Roy, 2002; etc.). It was the year 1947 when India finally got its independence from the British Raj.

For most of the years since its independence, India has been ruled by the Indian National Congress (INC).

stu Indii po uzyskaniu niepodległości wykazywał zadowalający postęp.

Mając to krótkie tło, pozostała część artykułu ma na celu przyjrzenie się podróży Indii, odzwierciedlonej w opublikowanej literaturze i raportach. Artykuł podzielony jest na pięć części. Pierwsza część dotyczy historycznego i obecnego profilu gospodarczego i pozaekonomicznego Indii. W następnej części omówiono stan gospodarki w okresie przed uzyskaniem niepodległości ze szczegółami dotyczącymi rolnictwa i przemysłu w tym okresie. Część trzecia dotyczy stanu gospodarki w okresie po uzyskaniu niepodległości, przed liberalizacją, która koncentruje się na dyskusji na temat głównych wyników polityki niezależnych Indii, odzwierciedlającej główne wskaźniki gospodarcze. W tej sekcji omówiono trajektorię wzrostu w Indiach, wykorzystując różne dane dotyczące aspektów ekonomicznych i pozagospodarczych. Następną sekcją zawiera krótkie omówienie rozwoju gospodarczego, który nastąpił po liberalizacji. Po nim następują uwagi końcowe.

Krótki opis Indii

Indie, znane również jako Republika Indii, są siódmym co do wielkości krajem pod względem powierzchni i drugim pod względem liczby ludności krajem po Chinach. Jest to także najbardziej zaludniona demokracja we współczesnym świecie. Pod względem wielkości gospodarki zajmuje 5. miejsce pod względem nominalnym i 3. co do wielkości pod względem PPP na świecie¹. Jest to najszybciej rozwijająca się główna gospodarka świata i dom dla najmłodszej populacji świata². Tabela 1, zestawiona z różnych opublikowanych raportów rządu, przedstawia ogólny profil polityczny i społeczno-gospodarczy Indii.

Indie były niewątpliwie atrakcyjnym miejscem dla obcych najeźdźców, którzy jednogłośnie rządili Indiami przez niezliczone stulecia (Bardhan, 1998; Roy, 2000; Roy, 2002; itd.). Ostatnimi władcami byli Brytyjczycy, którzy swoją doczesną podróż do domu rozpoczęli po zwycięskiej bitwie pod Plassey w 1757 roku, po której nastąpiło oficjalne utworzenie Kompanii Wschodnioindyjskiej w Indiach. Po niezwykłym przejściu ustawy Charter Act 1833, monopol Spółki na lukratywny handel z Indiami został szybko złamany. W konsekwencji prywatni obywatele brytyjscy mogli również handlować z Indiami. W 1833 roku firma utraciła prawo do handlu i stała się wyłącznie władzą rządzącą na własnych prawach. Korona brytyjska rozwiązała Spółkę, a zarządzanie Indiami zostało przejęte przez koronę brytyjską w 1858 roku (patrz Desai, 1968; Kaushal, 1979; Roy, 2000; Roy,

¹ As per the latest Economic Outlook Data by IMF 2020 estimation in PPP terms USD 12.363 Trillion (3rd largest) and in nominal terms USD 3.202 Trillion (5th Largest in the World).

² 82% population is below 50 years of age <https://economictimes.indiatimes.com/news/politics-and-nation/view-82-of-the-population-below-50-is-best-placed-for-herd-immunity/article-show/75876022.cms?from=mdr>. In the age group of 15-59 years, 62.5% of its population. It will reach 65% by 2036. In this year (2020), the medium age in India will be 29 years compared to 37 in China and the US, 45 in Western Europe and 49 in Japan.

¹ Zgodnie z najnowszymi szacunkami gospodarczymi MFW na 2020 r. Według szacunków PPP 12,363 bln USD (trzecie co do wielkości) i nominalnie 3,202 bln USD (piąte co do wielkości na świecie).

² 82% populacji ma mniej niż 50 lat <https://economictimes.indiatimes.com/news/politics-and-nation/view-82-of-the-population-below-50-is-best-placed-for-herd-immunity/article-show/75876022.cms?from=mdr>. W grupie wiekowej 15-59 lat 62,5% populacji. Do 2036 r. osiągnie 65%. W tym roku (2020) średni wiek w Indiach wyniesie 29 lat w porównaniu z 37 latami w Chinach i USA, 45 w Europie Zachodniej i 49 w Japonii.

Table 1. India at a glance
Tabela 1. Indie w skrócie

Country Name/ Nazwa kraju	Republic of India; Bharat Ganrajya/ Republika Indii; Bharat Ganrajya
Location/ Lokalizacja	The country is surrounded by the Bay of Bengal in the east, the Arabian Sea in the west and the Indian Ocean to the south/ Kraj otoczony jest Zatoką Bengalską na wschodzie, Morzem Arabskim na zachodzie i Oceanem Indyjskim na południu.
Area/ Powierzchnia	3.3 Million sq.km (7 th largest in the world)/ 3,3 miliona kilometrów kwadratowych (7 co do wielkości na świecie).
Government Type/ Rodzaj rządu	Sovereign Socialist Secular Democratic Republic with a parliamentary system of Government/ Socialistyczna Świecka Demokratyczna Republika z parlamentarnym systemem rządów.
Capital/ Stolica	New Delhi
Administrative Divisions/ Podziały administracyjne	28 States and 8 Union Territories/ 28 stanów i 8 terytoriów związkowych
Nationality/ Narodowość	Indian/ indyjska
Religions/ Religie	According to Census 2011, Hindus Constitute the majority close to 80percent, Muslims comes second close to 15percent followed by Christians, Sikhs, Buddhists, Jains and Others/ Według spisu ludności z 2011 r. Hindusi stanowią większość blisko 80%, muzułmanie zajmują drugie miejsce blisko 15%, a za nimi są chrześcijanie, sikhowie, buddyści, dżiniści i inni.
Language/ Język	There are 22 different languages that have been recognised by the constitution of India, of which Hindi is an Official Language. Article 343 (3) empowered parliament to provide by the law of for continued use of English for official purpose/ Istnieją 22 różne języki, które zostały uznane przez konstytucję Indii, z których hindi jest językiem urzędowym. Art. 343 ust. 3 upoważnił parlament do zapewnienia, zgodnie z prawem, dalszego używania języka angielskiego do celów urzędowych.
Membership/ Członkostwo	UN, WTO, BRICS, SAARC, SCO, G4 Nations, G5, G8, G20, Commonwealth of Nations/ ONZ, WTO, BRICS, SAARC, SCO, G4 Nations, G5, G8, G20, Commonwealth of Nations.
Currency/ Waluta	Indian Rupee (INR)/ Rupia indyjska (INR)
GDP/ GDP	2020 Estimates By IMF- In Terms of PPP \$12.363 Trillion (3 rd largest), In Terms of Nominal- \$3.202 Trillion (5 th Largest in the World)/ Szacunki MFW na 2020 r. - pod względem PPP 12,363 bln USD (trzecie miejsce pod względem wielkości), nominalne - 3,202 bln USD (piąte pod względem wielkości na świecie).
Per Capita Income/ Przychód na mieszkańca	Year 2020 Estimates PPP- \$9,027; Nominal- \$2,338/ Szacunki na rok 2020 PPP - 9 027 USD; Nominalny - 2338 USD
Major Export Items/ Główne pozycje eksportowe	Petroleum products, mineral fuels, gems, precious metals, chemicals, steel etc./ Produkty ropopochodne, paliwa mineralne, kamienie szlachetne, metale szlachetne, chemikalia, stal itp.
Major Import Items/ Główne produkty importowane	Crude petroleum, gold, pearls, electronic component, industrial machinery etc./ Ropa naftowa, złoto, perły, elementy elektroniczne, maszyny przemysłowe itp.
Major Agriculture Products/ Główne produkty rolne	Rice, wheat, oilseed, cotton, jute, tea, sugarcane and potatoes/ Ryż, pszenica, nasiona oleiste, bawełna, juta, herbata, trzcina cukrowa i ziemniaki.
Population (estimation)/ Ludność (szacunek)	1.38 Billion (2020), Global share 17.71; Global rank 2/ 1,38 miliarda (2020), udział globalny 17,71; Globalna pozycja 2
Fertility Rate/ Współczynnik dzietności	2.2
Life Expectancy/ Długość życia	70.4 Years (Male-69.2 Years and Female, 71.8 Years)/ 70,4 lat (mężczyźni - 69,2 lat i kobiety, 71,8 lat)
Infant Mortality Rate/ Wskaźnik śmiertelności noworodków	26.6
Death of Children Under five years old/ Śmierć dzieci poniżej piątego roku życia	32.9
Urban Population/ Populacja miejska	34.5 %

Source: Ministry of Environment, NITI Aayog, Ministry of Health, Press Information Bureau, Census of India, Ministry of External Affairs, Union Budget, Reserve Bank of India.

Źródło: Ministerstwo Środowiska, NITI Aayog, Ministerstwo Zdrowia, Biuro Informacji Prasowej, Spis ludności Indii, Ministerstwo Spraw Zagranicznych, Budżet Unii, Bank Rezerw Indii.

Several democratic parties like Bharatiya Janata Party (BJP), NCP (Nationalist Congress Party), CPIM (Communist Party of India, Marxists), BSP (Bahujan Samaj Party), SP (Samajwadi Party), TMC (Trinamool Congress), AIDMK (All India Anna Dravida Munnetra Kazhagam), JDU (Janata Dal United), RJD (Rashtriya Janata Dal) have been dominating the states of India since independence. From 1950 to 1990, INC enjoyed the parliamentary majority for a considerable period of over 40 years (except between 1977 and 1980, when Janata Party won the election which is primarily believed to be due to the imposition of state of emergency during 1975-1977). In 1989, Janata Dal (with a coalition of many parties including the left front), proved majority in the parliament but it could stay in power for only two years.

The parliamentary election of 1991, gave the mandate to no single political party, but INC managed to form the government under the leadership of the Prime Minister P.V. Narasimha Rao. It was followed by several short lived alliances between the period of 1996-1998, including a short stint by the Prime Minister, Atal Bihari Vajpayee, who was from the BJP. The year 1998 was a historic year when BJP formed the National Democratic Alliance (NDA) and became the first-ever non-congress government to complete the full five-year term. In 2004 and 2009 general elections, INC won the largest number of Lok Sabha seats and formed the United Progressive Alliance (UPA), and hence proved its majority in the parliament. During the period of 1989-2014, India was ruled by coalitions of different kinds and conveniences. It was in the year of 2014, when the BJP won the parliamentary elections through thumbing majority and Narendra Modi became the Prime Minister. It was followed by the similar response from the voters in the general elections held in 2019 and the Prime Minister Narendra Modi came to power again.

India has a parliamentary system of democratic governance under its democratic and complex constitution, which came into effect on the 26th January 1950. The executive and legitimate powers are distributed between the Central and the democratic State government adhering to the federal structure of the government. The government abides by the constitutional checks and balances. The constitutional preamble of India states that India is a sovereign, socialist, secular, democratic republic. There are precisely three branches of Government of India, named as, Executive, Legislature, and Judiciary. The President of India is the ceremonial head of the state, who is indirectly elected for five years. Prime Minister of India is the head of government and exercises most of the executive powers. India has a three-tier independent judiciary, i.e., the Supreme Court headed by the Chief Justice of India and it has original jurisdiction, the High Courts and a large number of trial courts. In all social, political and humanistic aspect, India resembles an advanced nation and is much ahead than its peers in the developing world (see Bardhan, 1998; Sen, 2005; Basu, 2009; Basu, 2015, etc.).

2002; itd.). Był rok 1947, kiedy Indie ostatecznie uzyskały niezależność od władz brytyjskich.

Przez większość lat od uzyskania niepodległości Indiami rządzi Indyjski Kongres Narodowy (INC). Kilka partii demokratycznych, takich jak Bharatiya Janata Party (BJP), NCP (Narodowa Partia Kongresowa), CPIM (Komunistyczna Partia Indii, marksiści), BSP (Partia Bahujan Samaj), SP (Partia Samajwadi), TMC (Kongres Trinamool), AIDMK (wszystkie Indie Anna Dravida Munnetra Kazhagam), JDU (Janata Dal United), RJD (Rashtriya Janata Dal) dominują w stanach Indii od czasu uzyskania niepodległości. Od 1950 do 1990 roku INC cieszyła się większością parlamentarną przez znaczny okres ponad 40 lat (z wyjątkiem lat 1977-1980, kiedy Janata Party wygrała wybory, które, jak się uważa, wynikały głównie z wprowadzenia stanu wyjątkowego w latach 1975-1977). W 1989 roku Janata Dal (z koalicją wielu partii, w tym frontu lewicowego), uzyskała większość w parlamencie, ale mogła pozostać u władzy tylko przez dwa lata.

Wybory parlamentarne w 1991 roku nie dały mandatu żadnej partii politycznej, ale INC zdołał sformować rząd pod przewodnictwem premiera P.V. Narasimha Rao. Potem nastąpiło kilka krótkotrwałych sojuszy w latach 1996-1998, w tym krótki pobyt premiera Atala Bihari Vajpayee, który był z BJP. Rok 1998 był historycznym rokiem, w którym BJP utworzył Narodowy Sojusz Demokratyczny (NDA) i stał się pierwszym w historii rządem spoza kongresu, który zakończył pełną pięcioletnią kadencję. W wyborach parlamentarnych w 2004 i 2009 roku INC zdobyła największą liczbę miejsc w Lok Sabha i utworzyła Zjednoczony Postępowy Sojusz (UPA) i tym samym udowodniła swoją większość w parlamencie. W latach 1989-2014 Indiami rządziły koalicje o różnym charakterze i na różnych zasadach. Było to w 2014 roku, kiedy BJP wygrała wybory parlamentarne większością głosów, a Narendra Modi został premierem. Po tym nastąpiła podobna reakcja wyborców w wyborach parlamentarnych w 2019 roku, a do władzy ponownie doszedł premier Narendra Modi.

Indie mają parlamentarny system demokratycznego rządu na mocy swojej demokratycznej i złożonej konstytucji, która weszła w życie 26 stycznia 1950 r. Władza wykonawcza i ustawodawcza są rozdzielone między rząd centralny i demokratyczne rządy stanowe, co wynika z federalnego ustroju państwa. W preambule konstytucyjnej Indii stwierdza się, że Indie są suwerenną, socjalistyczną, świecką, demokratyczną republiką. Istnieją dokładnie trzy rodzaje władzy w Indii, nazywane władzą wykonawczą, ustawodawczą i sędziowską. Prezydent Indii jest ceremonialną głową państwa, wybieranym pośrednio na pięć lat. Premier Indii jest szefem rządu i sprawuje większość uprawnień wykonawczych. Indie mają trójstopniowe niezależne sądownictwo, tj. Sąd Najwyższy na czele którego stoi Naczelny Sędzia Indii, sprawujący pierwotną jurysdykcję, Sądy Wyższe (Stanowe) i duża liczba sądów powszechnych, w których prowadzone są działania procesowe. Pod każdym względem społecznym, politycznym i humanistycznym Indie przypominają rozwinięty naród i znacznie wyprzedzają inne kraje rozwijające się

With an average annual GDP growth rate of more than 6 percent, India is the fastest-growing major economy of the world. Despite having relatively better GDP growth rate, it is witnessed that India is not performing well on social indicators (see Appendix 1). India has a vast labour force, with high potential to accelerate the economy as depicted in Table 2. It shows that approximately 13 percent of the total population is between the age group of 18 and 24 years and over 41 percent of this segment are already part of the workforce and remaining will be joining the workforce in next couple of decades.

(patrz Bardhan, 1998; Sen, 2005; Basu, 2009; Basu, 2015 itd.).

Ze średnim rocznym tempem wzrostu PKB przekraczającym 6% Indie są najszybciej rozwijającą się główną gospodarką świata. Pomimo stosunkowo lepszego tempa wzrostu PKB, widać, że Indie nie radzą sobie dobrze pod względem wskaźników społecznych (zob. Aneks 1). Indie mają ogromną siłę roboczą, z dużym potencjałem przyspieszenia gospodarki, jak pokazano w Tabeli 2. Pokazuje ona, że około 13% całej populacji należy do grupy wiekowej od 18 do 24 lat, a ponad 41% tego segmentu należy już do siły roboczej, a pozostali będą dołączając do siły roboczej w ciągu najbliższych kilku dekad.

Table 2. Age group, population and workforce (2011-2012)

Tabela 2. Grupa wiekowa, ludność i siła robocza (2011-2012)

Age Group (in Years)/ Grupa wiekowa (w latach)	Population (in percent)/ Ludność (w procentach)	Workforce (in percent)/ Siła robocza (w procentach)
0-17	35.91	3.01
18-24	12.7	41.49
25-59	43.22	63.09
>=60	8.17	34.48
Total	100	36.43

Source: 68th Round, National Sample Survey: <https://data.gov.in/keywords/nss-68th-round-survey>.

Źródło: 68th Round, National Sample Survey: <https://data.gov.in/keywords/nss-68th-round-survey>.

It has a foreign exchange reserve of more than USD 500 billion, (more precisely, USD 507.644 billion as on 12th June 2020) which is fifth largest in the world, only behind China, Japan, Switzerland, and Russia. Around 48 percent of the population is employed in the agriculture sector (Ministry of Statistics and Programme Implementation, 2016). India has witnessed an unusual growth pattern much different from that of the developing countries. It's economic growth is driven by the proliferation of the service sector and not the manufacturing sector (see Murthy, 2005; Nayyar, 2012; Basu, 2015; etc.). This is unique as compared to the past experiences of other developing countries across the world. As per 2019-20 Economic Survey of India, the share of the industry sector in Gross Value Addition (GVA) in 2018-19 was close to 30 percent and the share of the service sector was more than 50 percent. The manufacturing sector contributed around 17 percent to the GDP. India's share in the world's commercial services export was 3.5 percent, double the share in the world's merchandise export at 1.7 percent.

Dysponują rezerwami walutowymi w wysokości ponad 500 mld USD (a dokładniej 507,644 mld USD na 12 czerwca 2020 r.), co jest piątym co do wielkości wynikiem na świecie, za Chinami, Japonią, Szwajcarią i Rosją. Około 48% ludności zatrudnionych jest w rolnictwie (Ministerstwo Statystyki i Wdrażania Programów, 2016). Indie doświadczyły niezwykle go wzorca wzrostu, znacznie różniącego się od tego w krajach rozwijających się. Ich wzrost gospodarczy jest napędzany przez proliferację sektora usług, a nie sektora produkcyjnego (patrz Murthy, 2005; Nayyar, 2012; Basu, 2015; itd.). Jest to wyjątkowe w porównaniu z przeszłymi doświadczeniami innych krajów rozwijających się na całym świecie. Zgodnie z analizą gospodarczą Indii 2019-20, udział sektora przemysłu w dodanej wartości brutto (WDB) w latach 2018-19 wyniósł blisko 30%, a sektora usług ponad 50%. Sektor produkcyjny miał około 17% udziału w PKB. Udział Indii w światowym eksporcie usług komercyjnych wyniósł 3,5%, co stanowi dwukrotność udziału w światowym eksporcie towarów wynoszącym 1,7%.

The state of economy during pre-independence period (before 1947)

India's statistical effort for the GDP and its economic structure started in the later part of the 19th century, by prices and wages of India from 1861, the all India census surveys from 1872 and the all India agricultural statistics from 1884 (Moosvi, 2000). Any successful attempt to reasonably calculate National Income data before 1881 was a massive exercise in itself. The epochal writing of Abul Fazal (1551-1602), *Ain-i-Akbari* provides rich statistical material on

Stan gospodarki w okresie przed odzyskaniem niepodległości (przed 1947 rokiem)

Działania organizacyjne statystyki w Indii dotyczące określenia PKB i struktury gospodarczej rozpoczęły się w drugiej połowie XIX wieku, od cen i płac Indii od 1861 r., wszystkich badań spisowych w Indiach z 1872 r. i wszystkich indyjskich statystyk rolniczych z 1884 r. (Moosvi, 2000). Każda udana próba rozsądnego obliczenia danych o dochodzie narodowym przed 1881 r. była sama w sobie ogromnym ćwiczeniem. Epokowe pismo Abula Fazala (1551-

the economic conditions of Mughal era. Hence, this excellent and highly valuable book is credited with providing a baseline for the economic history of India (Moreland, 1916).

Based on the taxation system during the Mughal Empire in 1601, Moosvi, (2000) calculated GNP of 1595. The distribution of GNP is estimated in the following manner. Primary sector - 66 percent (Agriculture 50 percent), Secondary sector - 11 percent, and Tertiary sector - 23 percent. This data is different from what is suggested by Maddison (1971). It is because Moosvi (2000) estimated the product of primary sector with value-added by rural manufacturers accounting for 68 percent as against 48 percent suggested by Maddison. For the period (1901-10) after around 3 centuries show (as estimated by Sivasubramonian, 2000) similar composition of Primary (64 percent), Secondary (13 percent), and the Tertiary (23 percent) sector. This shows as if the nature and composition of the economic activities was left unaffected throughout, yet there are evidences of huge trade activities for the period.

The agricultural sector has been the most prominent sector for workers in India. As Table 3 depicts, close to 70 percent of total employment was engaged in the primary sector in 1931. After gaining independence there were lot of policy initiatives to improve the economic activities and growth. Through effective five year plans the framework of development was guided. It resulted in establishment of industries across India resulting in change in the sectoral composition. Slowly the size of primary sector (agriculture) started decreasing and industries and service sector witnessed increase. The recent 2019-20 Economic Survey (Ministry of Finance, 2020) reveals that the share of agriculture to GVA declined from 18.2 percent in 2014-15 to 16.5 percent in 2019-20.

Based on western capitalism, the British government made certain institutional changes by

1602), Ain-i-Akbari, dostarcza bogatego materiału statystycznego na temat warunków ekonomicznych ery Mogołów. Dlatego tę doskonałą i bardzo cenną książkę przypisuje się jako punkt odniesienia dla historii gospodarczej Indii (Moreland, 1916).

Na podstawie systemu podatkowego panującego w Imperium Mogołów w 1601 roku Moosvi (2000) obliczył PNB na 1595. Rozkład PNB szacuje się w następujący sposób. Sektor podstawowy - 66% (rolnictwo 50%), sektor wtórny - 11%, a sektor usługowy - 23%. Te dane różnią się od tego, co sugeruje Maddison (1971). Dzieje się tak, ponieważ Moosvi (2000) oszacował produkt sektora pierwotnego z wartością dodaną producentów wiejskich na 68% w porównaniu z 48% sugerowanymi przez Maddison. W okresie (1901-10) po około 3 stuleciach (jak szacuje Sivasubramonian, 2000) wystąpił podobny skład sektora pierwotnego (64%), wtórnego (13%) i trzeciorzędowego (23%). To pokazuje, że charakter i struktura działalności gospodarczej nie uległa zmianie przez cały czas, ale istnieją dowody na ogromną działalność handlową w tym okresie.

Sektor rolniczy był najważniejszym sektorem dla pracowników w Indiach. Jak pokazuje tabela 3, w 1931 r. blisko 70% całego zatrudnienia przypadało na sektor podstawowy. Po uzyskaniu niepodległości podjęto wiele inicjatyw politycznych mających na celu poprawę działalności gospodarczej i wzrost. Wykorzystywano w tym celu efektywne pięcioletnie plany rozwoju. Doprowadziło to do powstania gałęzi przemysłu w całych Indiach, skutkującą zmianą składu sektorowego. Powoli wielkość sektora podstawowego (rolnictwa) zaczęła się zmniejszać, a przemysł i sektor usług doświadczały wzrostu. Niedawne badania gospodarcze 2019-2020 (Ministerstwo Finansów, 2020) ujawnia, że udział rolnictwa w WDB spadł z 18,2% w latach 2014-15 do 16,5% w latach 2019-20.

Opierając się na zachodnim kapitalizmie, rząd brytyjski dokonał pewnych zmian instytucjonalnych, włączając prawa własności (Desai, 1968). Jagir

Table 3. Employment in 1931 and 1991 (in million, % age share of main occupational classes in brackets)

Tabela 3. Zatrudnienie w latach 1931 r. i 1991 r. (w milionach, procent wieku w głównych klasach zawodowych w nawiasach)

	Year/ Rok 1931 ^a	Year/ Rok 1991 ^b
Population/ Populacja	338.1	846.0
Workers/ Pracownicy	139.1	278.9
Agriculture and allied occupations ^c / Rolnictwo i zawody pokrewne ^c	98.8 (71.0%)	186.2 (66.7%)
Modern Industry ^d / Nowoczesny przemysł ^d	1.6 (1.2%)	8.3 (3%)
Traditional industry ^e and construction/ Przemysł tradycyjny ^e i budownictwo	9.8 (7.0%)	20.1 (7.2%)
Services ^f / Usługi ^f	20.8 (15%)	57.1 (20.5%)
Others (mining and unspecified)/ Inne (wydobycie i nieokreślone)	8.1 (5.8%)	7.2 (2.6%)

Note/ Uwaga:

a. Undivided India/ Niepodzielone Indie;

b. Indian Union/ Unia indyjska;

c. main occupation being cultivation, livestock rearing, plantation, forestry and fishing/ głównym zajęciem była uprawa, hodowla zwierząt, plantacje, leśnictwo i rybactwo;

d. represented by officially regulated factories/ reprezentowane przez oficjalnie regulowane fabryki;

e. other than officially regulated factories/ inne niż oficjalnie regulowane fabryki;

f. main occupation being transport and communication, commerce, public administration, profession, and liberal arts/ głównym zajęciem jest transport i komunikacja, handel, administracja publiczna, zawód i sztuki wyzwolone.

Source: Sivasubramonian (2000) as cited by Roy (2002, p.113).

Źródło: Sivasubramonian (2000), cytowane przez Roy (2002, s. 113).

incorporating property rights (Desai, 1968). The Jagir (the top layer of Mughal property) was abolished from most part of India. The Zamindars, (the second layer of Mughal property rights), the tax collectors of the Mughal, was reinforced. During the time of the Mughals, the Zamindars had to keep 10 percent of the land revenue to themselves. There were certain significant changes that were made by the British government that positively enhanced the income of landowners in the early years of their rule (Kaushal, 1979).

Maddison (1971), eloquently wrote that the two very effective forces raised the income of landowners. The first one related to the economic scarcity of land due to high growth rate of population, which raised land revenue and rent. And the second one related to the decline in the incidence of land tax. During the Mughal empire, land tax was about 30 percent of the crop, but by 1947, it was about only 2 percent of the agriculture income (Maddison, 1971). This policy not only raised the income in the village areas but also raised income inequality in the villages. Furthermore, this naturally led to the rise in the size of landless labourers in the British Raj.

Agricultural produce grew substantially during British Raj because population also had a substantial growth from 165 million in 1757 to 420 million in 1947 (Maddison, 1971). The new system of land ownership also provided an economic stimulus for output. This considerable improvement in extensive irrigation, substantially helped the output growth during the British Raj because there was eightfold increase in the irrigated area, and surprisingly more than a quarter area of land of British India was irrigated.

The historical development of railways, steamships and Suez Canal, hugely contributed in the transport facilities influencing the farmers to produce cash crops (Morris, 1963; Desai, 1968; Kaushal, 1979). The plantations were mainly of indigo, sugar, jute and tea, which contributed greatly to the agricultural

(górną warstwę majątku Mogołów) został zniesiony w większości Indii. Wzmocniono zamindarów (drugą warstwę praw własności Mogołów), poborców podatkowych Mogołów. W czasach Mogołów Zamindarowie musieli zachować dla siebie 10% dochodów z ziemi. Były pewne znaczące zmiany, które zostały wprowadzone przez rząd brytyjski, które pozytywnie zwiększyły dochody właścicieli ziemskich we wczesnych latach ich rządów (Kaushal, 1979).

Maddison (1971) wymownie napisał, że te dwie bardzo skuteczne siły podniosły dochody właścicieli ziemskich. Pierwsza dotyczyła ekonomicznego niedoboru ziemi w związku z wysokim tempem przyrostu ludności, co wpłynęło na wzrost dochodów z ziemi i czynszu. A druga dotyczyła spadku częstości podatku gruntowego. W imperium Mogołów podatek od ziemi stanowił około 30% plonów, ale w 1947 roku stanowił tylko około 2% dochodów z rolnictwa (Maddison, 1971). Polityka ta nie tylko podniosła dochody na obszarach wiejskich, ale także zwiększyła nierówności dochodowe na wsi. Co więcej, naturalnie doprowadziło to do wzrostu liczby bezrobotnych robotników w Brytyjskich Indiach.

Produkty rolne znacznie wzrosły w Brytyjskich Indiach, ponieważ populacja również wzrosła ze 165 milionów w 1757 do 420 milionów w 1947 (Maddison, 1971). Nowy system własności ziemi był także ekonomicznym bodźcem do produkcji. Poprawa jest w ekstensywnym nawadnianiu znacznie pomogła we wzroście produkcji w Brytyjskich Indiach, ponieważ nastąpił ośmiokrotny wzrost nawadnianego obszaru i zaskakująco więcej niż jedna czwarta obszaru Indii Brytyjskich była nawadniana.

Historyczny rozwój kolei, statków parowych i Kanału Sueskiego w znacznym stopniu przyczyniły się do powstania środków transportu, które zwiększyły dochód pieniężny rolników z upraw (Morris, 1963; Desai, 1968; Kaushal, 1979). Na plantacjach uprawiano głównie indygo, cukier, jutę i herbatę, które miały duży udział w eksporcie rolnym. W 1946 r. dwa pod-

Table 4. Per Capita Income (1867-1868 to 1901)

Tabela 4. Dochód na mieszkańca (1867-1868-1901)

Year/ Rok	Estimated by/ Oszacowany przez	Per capita Income (in INR)/ Dochód na mieszkańca (w INR)	Per capita income in terms of paddy (maunds)** Dochód na mieszkańca (maunds)**	Per capita Income (in INR) (at 1873 prices)/ Dochód na mieszkańca (w INR) (według cen z 1873 r.)
1867-68	Naoroji	20.0 25.0*	15.4	24.35
1875	Atkinson	30.0		
1880	Digby	22.50 25.0*	15.4	24.05
1882	Baring & Barbour	27.0		
1895	Atkinson	39.0		
1899	Digby	18.0 29.0*	12.7	23.13
1901	Curzon	30.0		

*Average of Year/ Średnia roku;

**Maund is a unit of weight prevailing at that time/ Maund to dominująca wówczas jednostka wagi.

Source: Bhatt (1963) cited by Dhawan (2006, p. 19).

Źródło: Bhatt (1963) cytowany przez Dhawana (2006, s. 19).

export. In 1946, two staples, i.e., tea and jute, were less than 3.5 percent of the gross value of crop output (Morris, 1963; Desai, 1968). All these measures had a noticeable impact on the per capita income (see Table 4).

Authentic data reflecting the socio-economic condition of earlier centuries of British India is not available in the public domain. Although data of the last half-century of British rule calculated by George Blyn is available (Maddison, 1971). As stated by Blyn (Blyn 1966), during 1893 to 1946, crop output increased by 3 percent. During the same time, the population grew by 46 percent. Whether these figures are correct enough to believe or not, is a matter of debate. Maddison (1971) made his own estimation of crop output from 1900-1946 on the assumption that the cultivation area increased by 23 percent rather than 12 percent in case of Blyn's calculation. Maddison's optimistic assumption seems to make better sense because irrigated land enhanced substantially during these periods. Based on this assumption, Maddison (1971) stated that agriculture output rose about the same amount as the population from 1900 to 1946 and agriculture output per head was higher at the end of British rule than in the Mughal period. Not only this, the rural consumption expenditure was also much higher than that of the Mughal period. This is still a debatable issue as to whether the growth of agriculture and other related areas was better during British rule or Mughal period. The economics historians and statisticians shall have their own estimations which may be believed or refuted depending on their relative merit, rigor and convincing articulation. Though as such it may not be of much relevance but academics would certainly be benefitted in building arguments for the reflection on the time for better comparative understanding.

India was a great manufacturer and agricultural country until the 18th century. Indian looms and local handicrafts were abundantly supplied in the Asian and European markets. However, selfish economic and political policies of British rulers ruined the dazzling lustre of Indian manufacturing (for details see Roy, 1999), and agriculture market (Maddison, 1971; Roy 1999). This led to a drastic decline in the old handicrafts industry without modernising Indian industry (Desai, 1968; Kaushal, 1979). Its consequences were quite reflective in terms of employment generation in this sector, which is quite visible looking at the figures as shown in the Table 3. They directly hammered the existing social traditions by intentionally introducing European test in clothes, shoes, imported beer, wines and many other products. All this typically had the biggest impact on the people, which wantonly destroyed the economic demand of locally produced products. As per the estimations done by Maddison (1971), around 75 percent of domestic demand of the luxury handicraft was strategically destroyed. The market of these small manufacturing were 5 percent in national income during Mughal time and export market was 1.5 percent of national income, most of which were also lost.

stawowe produkty, tj. herbata i juta, stanowiły mniej niż 3,5% wartości brutto plonów (Morris, 1963; Desai, 1968). Wszystkie te miary miały zauważalny wpływ na dochód na mieszkańca (zob. Tabela 4).

Autentyczne dane odzwierciedlające sytuację społeczno-gospodarczą z wcześniejszych stuleci Indii Brytyjskich nie są dostępne w domenie publicznej. Chociaż dostępne są dane z ostatniego półwiecza brytyjskiego panowania obliczone przez George'a Blyna (Maddison, 1971). Jak stwierdził Blyn (Blyn 1966), w latach 1893-1946 plony wzrosły o 3%. W tym samym czasie populacja wzrosła o 46%. To, czy te liczby są wystarczająco poprawne, aby w to uwierzyć, czy nie, jest przedmiotem dyskusji. Maddison (1971) dokonał własnego oszacowania plonów w latach 1900-1946, zakładając, że w przypadku obliczeń Blyna powierzchnia upraw wzrosła o 23%, a nie o 12%. Optymistyczne założenie Maddisona wydaje się być bardziej sensowne, ponieważ nawadniane grunty znacznie się poprawiły w tych okresach. Opierając się na tym założeniu, Maddison (1971) stwierdził, że produkcja rolna wzrosła o mniej więcej tyle samo, co liczba ludności w latach 1900-1946, a produkcja rolna na głowę była wyższa pod koniec panowania brytyjskiego niż w okresie Mogołów. Nie tylko to, wydatki na konsumpcję wiejską były również znacznie wyższe niż w okresie Mogołów. Jest to nadal kwestia dyskusyjna, czy wzrost rolnictwa i innych pokrewnych obszarów był lepszy w okresie panowania brytyjskiego czy w okresie Mogołów. Historycy i statystycy ekonomii powinni mieć własne szacunki, w które można wierzyć lub je odrzucać, w zależności od ich względnej wartości, dyscypliny i przekonującego sformułowania. Chociaż jako takie mogą nie mieć dużego znaczenia, naukowcy z pewnością odnieśliby korzyść z budowania argumentów do refleksji nad czasem lepszego zrozumienia porównawczego.

Indie były wielkim producentem i krajem rolniczym aż do XVIII wieku. Indyjskie krosna i lokalne wyroby rzemieślnicze były obficie dostarczane na rynki azjatyckie i europejskie. Jednak samolubna polityka gospodarcza i polityczna brytyjskich władców zrujnowała olśniewający blask indyjskiej produkcji (szczegóły patrz Roy, 1999) i rynku rolnego (Maddison, 1971; Roy 1999). Doprowadziło to do drastycznego upadku starego przemysłu rzemieślniczego bez modernizacji przemysłu indyjskiego (Desai, 1968; Kaushal, 1979). Jego konsekwencje były dość refleksyjne pod względem tworzenia miejsc pracy w tym sektorze, co jest dość widoczne, patrząc na liczby przedstawione w Tabeli 3. Bezpośrednio uderzały one w istniejące tradycje społeczne, celowo wprowadzając europejskie doświadczenia w zakresie odzieży, butów, importowanego piwa, win i wiele innych produktów. Wszystko to miało zazwyczaj największy wpływ na ludzi, co bezmyślnie niszczyło popyt ekonomiczny na produkty wytwarzane lokalnie. Według szacunków Maddisona (1971) około 75% krajowego popytu na luksusowe rękodzieło zostało strategicznie zniszczone. Rynek tej małej wytwórczości stanowił 5% dochodu narodowego w czasach Mogołów, a rynek eksportowy stanowił 1,5% dochodu narodowego, z czego większość również została utracona.

The second terrific blow to the Indian Industry came from massive imports of cheap textiles from England (Morris, 1963). Maddison (1971) estimated that from 1896 to 1913, 65 percent of the Indian clothes consumption was imported supply, and hence home spinning, which was spare time activity of village women, drastically reduced. They also followed the economic policy of free trade, as a result of which, British import became duty-free (no custom duty on imports). In the 1880s, Indian custom revenues were only 2.2 percent of the trade turnover, which was the lowest ratio in any country (Maddison, 1971). As a result of such anti export inducive policies, the growth of exports could not grow much. As depicted in Table 5, during the period of 1850-1950, the exports from other Asian countries like China, Indonesia and Japan grew much faster than India. The fastest growth was in Japan (by more than 800 times) whereas India was slowest (around 13 times) among these countries.

Drugi straszny cios dla przemysłu indyjskiego pochodził z masowego importu tanich tekstyliów z Anglii (Morris, 1963). Maddison (1971) oszacował, że od 1896 do 1913 roku 65% indyjskiej konsumpcji odzieży pochodziło z importu, a zatem domowe przędzenie, które było zajęciem wolnego czasu przez wiejskie kobiety, drastycznie się zmniejszyło. Prowadzili też politykę gospodarczą wolnego handlu, w wyniku której brytyjski import stał się bezcłowy (brak cła na import). W latach osiemdziesiątych XIX wieku indyjskie wpływy celne stanowiły zaledwie 2,2% obrotów handlowych, co było najniższym wskaźnikiem w jakimkolwiek kraju (Maddison, 1971). W wyniku takiej polityki antyeksportowej wzrost eksportu nie mógł być znaczący. Jak przedstawiono w tabeli 5, w latach 1850-1950 eksport z innych krajów azjatyckich, takich jak Chiny, Indonezja i Japonia, rósł znacznie szybciej niż indyjski. Najszybszy wzrost odnotowano w Japonii (ponad 800 razy), podczas gdy Indie były najwolniejsze (około 13 razy) spośród tych krajów.

Table 5. Export figures of some of the Asian countries 1850-1950 (in USD million)
Tabela 5. Dane eksportowe niektórych krajów azjatyckich 1850-1950 (w mln USD)

Country/ Year/ Kraj / Rok	1850	1913	1937	1950
China/ Chiny	24	294	516	700
India/ Indie	89	786	717	1178
Indonesia/ Indonezja	24	270	550	800
Japan/ Japonia	1	354	1207	820

Source: Maddison, 1971, p. 16.

Źródło: Maddison, 1971, s. 16.

India was the first country in Asia to have a modern textile industry, almost 20 years before Japan and 40 years before China. Its cotton, and jute mills started in 1851 and 1854, in Bombay and around Calcutta (now known as Kolkata), respectively (Maddison, 1971). During the last half century of British rule, factory establishments gained the momentum of growth in terms of job creation and value addition as shown in Table 6. Although it was not the same in case of small-scale enterprises.

Indie były pierwszym krajem w Azji, który miał nowoczesny przemysł tekstylny, prawie 20 lat przed Japonią i 40 lat przed Chinami. Ich fabryki bawełny i juty powstały w 1851 i 1854 roku, odpowiednio, w Bombaju i wokół Kalkuty (obecnie Kalkuta) (Maddison, 1971). W ciągu ostatniego półwiecza panowania brytyjskiego zakłady fabryczne nabrały tempa wzrostu pod względem tworzenia miejsc pracy i dodawania wartości, jak pokazano w tabeli 6. Chociaż nie było tak samo w przypadku małych przedsiębiorstw.

Table 6. Industrial growth in the last half-century of British rule
Tabela 6. Rozwój przemysłu w ostatnim półwieczu panowania brytyjskiego

Year/ Rok	Small- scale Enterprise/ Małe przedsiębiorstwo		Factory Establishments/ Zakłady fabryczne	
	Employment (in '000)/ Zatrudnienie (w tys.)	Value Added (Million 1938 INR)/ Wartość dodana (mln 1938 INR)	Employment (in '000)/ Zatrudnienie (w tys.)	Value Added (Million 1938 INR)/ Wartość dodana (mln 1938 INR)
1900-1901	13,308	2,296	601	379
1945-1946	12,074	2,083	2,983	2,461

Source: Maddison, 1971, p. 19.

Źródło: Maddison, 1971, s. 19.

The state of economy during post-independence pre-liberalisation period (1947-1990)

India got independence in 1947. During the British administration, the economic and social progress of India was in a very bad shape. From 1900 to 1947, the rate of economic growth was nearly zero as shown in Table 7. At the time of independence, India was one of the most backward, illiterate, and diseased society on earth. The British left India with 18 percent literacy, 32 years of life expectancy at birth, investment rate of around 9 percent of GDP, population growth rate of 1.25 percent, an average annual growth rate of GDP at around 3 percent, practically no domestic industry, more than 90 percent population living below the official poverty line, and 99.75 percent villages were not connected with electricity grid (only 1500 villages out of 640000 were connected with the electricity grid) (Basu & Maertens, 2007).

Stan gospodarki w okresie przedliberalizacyjnym po odzyskaniu niepodległości (1947-1990)

Indie uzyskały niepodległość w 1947 roku. Podczas administracji brytyjskiej postęp gospodarczy i społeczny Indii był w bardzo złym stanie. Od 1900 do 1947 r. tempo wzrostu gospodarczego było bliskie zeru, jak pokazano w tabeli 7. W czasach niepodległości Indie były jednym z najbardziej zacofanych, niepiśmiennych i chorych społeczeństw na świecie. Brytyjczycy opuścili Indie z 18-procentową umiejętnością czytania i pisania, 32 latami oczekiwanej długości życia w chwili urodzenia, stopą inwestycji około 9% PKB, stopą wzrostu populacji 1,25%, średnioroczną stopą wzrostu PKB na poziomie około 3%, praktycznie bez krajowego przemysłu, ponad 90% ludności żyje poniżej oficjalnej granicy ubóstwa, a 99,75% wsi nie było podłączonych do sieci elektroenergetycznej (tylko 1500 wsi z 640000 było podłączonych do sieci energetycznej) (Basu & Maertens, 2007).

Table 7. Growth Rate of Net Domestic Product (NDP) and Population (Year to Year Growth Rate % Annual)

Tabela 7. Tempo wzrostu produktu krajowego netto (NDP) i ludność (roczna stopa wzrostu % w skali roku)

Year/ Rok	NDP (%)	Population/ Populacja	Per Capita NDP (%)
1868-1898	0.99	0.40 ^a	0.59
1882-1898	1.29	0.51 ^b	0.78
1900-1914	1.85	0.61 ^c	1.24
1914-1946	0.61	1.18 ^d	-0.57

Note/ Uwaga:

a. Growth rate for period 1872-1901/ Tempo wzrostu w okresie 1872-1901;

b. Growth rate for period 1881-1901/ Tempo wzrostu w okresie 1881-1901;

c. Growth rate for period 1901-1921/ Tempo wzrostu w okresie 1901-1921;

d. Growth rate for period 1901-1946/ Tempo wzrostu w okresie 1901-1946.

Source: Roy 2002, p. 122.

Źródło: Roy 2002, s. 122.

After independence, the Indian government had undoubtedly immense pressure to positively transform the quality of life of the people of India. Its philosophical reflection appeared in the strong conviction of the first Prime Minister of independent India, Jawahar Lal Nehru who believed that in a land of extreme poverty and economic and social inequality, the objectives of government policies must be for the economic and social welfare of the poorest, and the most deprived people (Dandekar, 1988). Thus, India's development strategy has been to establish decent economic growth with self-reliance, social justice and alleviation of poverty (Kaushal, 1979). These were to be achieved with a democratic framework and by following the mix economic model, where both public and private sector together co-exist. In order to respond to the call of time and assure better quality of life to all its citizens, the independent India through its constitution and other regulating bodies, made revolutionary changes for the economy, society, environment, education, health and almost all important domains for human life over the last years apart from bringing lot many new regulations as

Po uzyskaniu niepodległości rząd indyjski wywierał niewątpliwie ogromną presję, aby pozytywnie zmienić jakość życia mieszkańców Indii. Jego filozoficzna refleksja ujawniła się w silnym przekonaniu pierwszego premiera niepodległych Indii, Jawahara Lal Nehru, który uważał, że w kraju skrajnego ubóstwa i nierówności ekonomicznych i społecznych cele polityki rządu muszą być ukierunkowane na dobro gospodarcze i społeczne najbardziej potrzebujących ludzi (Dandekar, 1988). Tak więc strategia rozwoju Indii polegała na ustanowieniu przyzwoitego wzrostu gospodarczego przy samodzielności, sprawiedliwości społecznej i łagodzeniu ubóstwa (Kaushal, 1979). Miały one zostać osiągnięte w ramach demokratycznych ram i zgodnie z mieszanym modelem ekonomicznym, w którym współistnieją razem sektor publiczny i prywatny. Aby odpowiedzieć na wezwanie czasu i zapewnić lepszą jakość życia wszystkim swoim obywatelom, niezależne Indie wprowadziły w ostatnich latach poprzez konstytucję i inne organy regulacyjne dokonały rewolucyjnych zmian w gospodarce, społeczeństwie, środowisku, edukacji, zdrowiu i prawie we wszyst-

needed time to time ever since independence³. Table 8 shows the trend of GDP growth rate, investment rate and savings rate for the period before liberalisation whereas Table 9 provides these growth rates for different decades as such. Table 10 has the figures of annual agricultural growth during the period of 1949-1991.

kich ważnych dziedzinach dla życia ludzkiego. W ostatnich latach, niezależnie od wprowadzenia wielu nowych regulacji, które były potrzebne od czasu do czasu od uzyskania niepodległości³. Tabela 8 przedstawia tendencję tempa wzrostu PKB, stopy inwestycji i stopy oszczędności w okresie przed liberalizacją, natomiast tabela 9 przedstawia te stopy wzrostu dla różnych dziesięcioleci jako takich. Tabela 10 przedstawia dane dotyczące rocznego wzrostu rolnictwa w latach 1949-1991.

Table 8. India's annual GDP growth rate, Investment rate and Savings rate (1950-1990)

Tabela 8. Roczna stopa wzrostu PKB Indii, stopa inwestycji i wskaźnik oszczędności (1950-1990)

Year/ Rok	Annual GDP growth rate Roczne tempo wzrostu PKB	Investment rate/ Stopa inwestycji	Savings rate/ Wskaźnik oszczędności
1950-51		9.3	
1951-52	2.3	11.4	
1955-56	2.6	12.8	
1960-61	7.1	14.3	
1965-66	-3.7	16.2	
1970-71	5	15.1	10.0
1975-76	9	17.2	15.2
1980-81	7.2	19.2	14.2
1985-86	4.2	20.6	15.2
1990-91	5.3	26	21.8

Source: Compiled from various Economic Surveys as issued by the Ministry of Finance.

Źródło: Zestawiono na podstawie różnych badań ekonomicznych wydanych przez Ministerstwo Finansów.

³ like for the first decade, Controller and Capital Issues, 1947; Minimum Wages Act, 1948; Factories Act, 1948; Development Finance Institution, 1948; Banking Regulation Act, 1949; Planning Commission 1950; Finance Commission 1951; Industrial Development and Regulation Act, 1951; Indian Standards Institution Act 1952; Nationalisation of Air India, 1953; State Bank of India Act, 1955; Oil and Natural Gas Corporation, 1955; Essential Commodities Act, 1955; Indian Policy Resolution, 1956; Nationalisation of Life Insurance, 1956. In the Second Decade... Institutes of Technology Act 1961; Food Corporation of India, 1965; Agriculture Price Commission, 1965; Special Economic Zones, 1965. In the third Decade, Public Provident Fund, 1968; Nationalisation of Banks, 1969; Monopolies and Restrictive Trade Practices Act, 1969; Nationalisation of Coal Mines, 1971; Nationalisation of General Insurance, 1972; Foreign Exchange Regulation Act, 1973; Bonded Labour System (Abolition) Act, 1976; Urban Ceiling and Regulation Act, 1976. In the fourth Decade, Abolishment of the Right to Property, 1978; Nationalisation, then Privatisation of Maruti Udyog, 1980; Consumer Protection Act, 1986. In the fifth Decade, Prevention of Corruption Act, 1988; National Highway Authority of India, 1988; Statement of Industrial Policy, 1991; Foreign Investment Promotion Board, 1991; Disinvestment, 1991; Security and Exchange Board of India, 1992; Debt Recovery Tribunals, 1993; National Stock Exchange, 1994; National Telecom Policy, 1994. In the sixth Decade, Tarapore Committee on Full Convertibility, 1997; Telecom Regulatory Authority of India, 1997; Electricity Regulatory Commissions Act, 1998; Insurance Regulatory Development Authority of India, 1999; Foreign Exchange Regulatory Act, 1999; Information Technology Act, 2000; Competition Commission of India, 2002; Pension Fund Regulatory and Development Authority, 2003; Fiscal Responsibility and Budget Management Act, 2003; Mahatma Gandhi National Rural Employment Guarantee Act, 2005. In the Seventh Decade, FDI in Retail, 2012; Companies Act, 2003; Right to Fair Compensation and Transparency in Land Acquisition; Rehabilitation and Resettlement Act, 2003; Pradhan Mantri Jan DhanYojana, 2014; Aadhaar, 2016; Insolvency and Bankruptcy Code, 2016; Demonetisation, 2016; Goods and Service Act, 2017.

³ jak w pierwszej dekadzie, Kontroler i kwestie kapitałowe, 1947; Ustawa o minimalnych wynagrodzeniach, 1948; Ustawa o fabrykach, 1948; Instytucja Finansowania Rozwoju, 1948; Ustawa o regulacji bankowej, 1949; Komisja Planowania 1950; Komisja Finansowa 1951; Ustawa o rozwoju przemysłowym i regulacji, 1951; Indyjska ustawa o instytucjach normalizacyjnych z 1952 r.; Nacjonalizacja Air India, 1953; Ustawa o Banku państwowym Indii z 1955 r.; Korporacja Ropy i Gazu Ziemi, 1955; Ustawa o towarach podstawowych, 1955; Rezolucja dotycząca polityki indyjskiej, 1956; Nacjonalizacja ubezpieczeń na życie, 1956. W drugiej dekadzie... Ustawa o Instytutach Technologii z 1961 r.; Korporacja Żywnościowa w Indiach, 1965; Komisja od Cen Rolnych, 1965; Specjalne strefy ekonomiczne, 1965. W trzeciej dekadzie, Fundusz świadczeń publicznych, 1968; Nacjonalizacja banków, 1969; Ustawa o monopolach i restrykcyjnych praktykach handlowych z 1969 r.; Nacjonalizacja kopalń, 1971; Nacjonalizacja ubezpieczeń ogólnych, 1972; Ustawa o regulacji dewizowej, 1973; Ustawa o systemie pracy niewolniczej (zniesienie) z 1976 r.; Miejska ustawa o pułapach i regulacjach, 1976. W czwartej dekadzie, Zniesienie prawa własności, 1978; Nacjonalizacja, następnie prywatyzacja Maruti Udyog, 1980; Ustawa o ochronie konsumentów, 1986. W piątej dekadzie ustawa o zapobieganiu korupcji, 1988; Krajowy Urząd Autostrad Indii, 1988; Oświadczenie o polityce przemysłowej, 1991; Rada ds. Promocji Inwestycji Zagranicznych, 1991; Dezinwestycja, 1991; Rada Bezpieczeństwa i Wymiany Indii, 1992; Trybunał ds. Windykacji, 1993; Giełda Krajowa, 1994; Krajowa polityka telekomunikacyjna, 1994. W szóstej dekadzie, Komitet Tarapore ds. pełnej zamiany, 1997; Urząd Regulacji Telekomunikacji w Indiach, 1997; Ustawa o komisjach regulacyjnych energii elektrycznej z 1998 r.; Indyjski Urząd ds. Rozwoju Regulacji Ubezpieczeń, 1999; Ustawa o przepisach dewizowych z 1999 r.; Ustawa o technologii informacyjnej, 2000; Komisja ds. Konkurencji Indii, 2002; Urząd Regulacji i Rozwoju Funduszy Emerytalnych, 2003; Ustawa o odpowiedzialności budżetowej i zarządzaniu budżetem z 2003 r.; Mahatma Gandhi Krajowa ustawa o gwarancjach zatrudnienia na obszarach wiejskich z 2005 r. W siódmej dekadzie, BIZ w handlu detalicznym, 2012; Ustawa o spółkach, 2003; Prawo do godziwej rekompensaty i przejrzystości w nabywaniu gruntów; Ustawa o rehabilitacji i przesiedleniach z 2003 r.; Pradhan Mantri Jan DhanYojana, 2014; Aadhaar, 2016; Kodeks upadłościowy, 2016; Demonetyzacja, 2016; Ustawa o towarach i usługach, 2017.

Table 9. India's decadal GDP growth rate, Investment rate and Savings rate
Tabela 9. Dekadowe tempo wzrostu PKB Indii, stopa inwestycji i wskaźnik oszczędności

Year/ Rok	Annual GDP Rate/ Roczne tempo wzrostu PKB	Investment Rate/ Stopa inwestycji	Savings Rate/ Wskaźnik oszczędności
1951-61	3.91	11.82	-
1961-71	3.68	14.71	9.03
1971-81	3.09	17.86	12.96
1981-91	5.38	21.04	17.32
1991-2001	5.71	24.14	24.27
2001-11	7.68	32.44	31.42
2011-18	6.61	35.78	31.17

Notes: The GDP growth rate before 2011 is shown at factor cost, at constant prices, with 2004–05 as a base; the GDP growth rate after 2011 is shown at factor cost, at constant prices, with 2011–12 as the base; and Investment rate refers to the gross capital formation as a percentage of GDP/

Uwagi: Tempo wzrostu PKB przed 2011 r. przedstawiono po kosztach czynników produkcji, w cenach stałych, przy czym podstawą są lata 2004–2005; tempo wzrostu PKB po 2011 r. przedstawiono po koszcie czynnika, w cenach stałych, przy czym podstawą są lata 2011–2012; Stopa inwestycji odnosi się do akumulacji brutto jako procent PKB.

Source: Ministry of Finance (2018).

Źródło: Ministerstwo Finansów (2018).

Table 10. Agricultural Growth 1949-1991 (% per annum)

Tabela 10. Wzrost rolnictwa 1949-1991 (% rocznie)

Type of crops/ Rodzaj upraw	Pre- green revolution period (1949-1964/65)/ Okres przed zieloną rewolucją (1949-1964/65)			Late Green Revolution period (1981/82- 1991/92)/ Okres późnej zielonej rewolucji (1981/82- 1991/92)		
	Area/ Powierzchnia	Yield/ Wydajność	Output/ Wynik	Area/ Powierzchnia	Yield/ Wydajność	Output/ Wynik
Foodgrains/ Ziarna żywności	1.41	1.43	2.93	-0.26	3.19	2.92
Rise/ Ryż	1.33	2.13	3.49	0.62	3.25	3.87
Wheat/ Pszenica	2.68	1.27	3.99	0.28	3.06	3.33
Jowar/ Jawor	0.99	1.50	2.50	-1.96	1.83	-0.10
Bajra/ Rosplenica perłowa	1.08	1.24	2.34	-0.90	2.33	1.49
Maize/ Kukurydza	2.66	1.18	3.87	0.11	2.46	2.62
Pulses/ Nasiona roślin strączkowych	1.90	-0.22	1.39	0.10	1.13	1.26
Non Foodgrains/ Ziarna nieszpożywcze	2.52	0.93	3.54	1.71	2.55	4.30
All Crops/ Wszystkie uprawy	1.61	1.30	3.13	0.49	2.93	3.43

Source: Rao, Storm 1998.

Źródło: Rao, Storm 1998.

India promptly initiated economic development with the establishment of the meticulous planning commission. The aim of the first five-year plan (1951-1956) was to raise domestic savings for economic growth and help the economy to regain itself from intensive exploitation of colonial rule (Kaushal, 1979; Mohan & Aggarwal, 1990). The big change typically took place in the second five-year plan, when Prof.

Indie szybko zapoczątkowały rozwój gospodarczy, ustanawiając drobiazgową komisję planistyczną. Celem pierwszego planu pięcioletniego (1951-1956) było zwiększenie oszczędności krajowych dla wzrostu gospodarczego i pomoc gospodarce w odzyskaniu sił po intensywnej eksploatacji rządów kolonialnych (Kaushal, 1979; Mohan i Aggarwal, 1990). Wielka

Mahalonabis emphasised on industrialisation strategy by developing heavy industries. This had been invariably incorporated in many subsequent five-year plans.

The principal objectives of industrial policies were precisely high growth rate, national self-finance, gradual reduction of foreign dominance, the building of indigenous capacity, enlarging small scale industries, bringing balance regional growth, effective prevention of concentration of economic power, gradual reduction of income inequality. Some fundamental changes in the economic policies were in the form of mild economic liberalisation, were made during the 1980s. At the same time, three important committees named, Narsimhan Committee for fiscal control, Sengupta Committee for the public sector, and Hussain Committee for trade policy were established. As a result of it, all industries were exempted from licensing in 1988 (except for the specified negative list of industries). Big-ticket reform was made in 1991 when LPG (Liberalisation, Privatisation, Globalisation) policies were implemented, and India's economy was integrated with the rest of the world's economy. The following section narrates the period after liberalisation.

The state of economy during post-liberalisation period (1991 onwards)

India witnessed many positive changes in most of the social and economic aspects after adoption of LPG policy led by a severe balance of payments crisis. Although India started the move in this direction in the 1980s, but it didn't completely open its economy till 1991 (Chaudhuri, 2002; Ahluwalia, 2002). After 1991, there was greater reliance upon market forces, a larger role for the private sector which included both Foreign Direct Investment (FDI) and Foreign Portfolio Investment (FPI), and this redefined the role of the government. As a direct result of it, India's average growth in the first ten years was around 6 percent with an average investment rate of around 23 percent, which put India among the fastest-growing developing economies in the world in the 1990s (see Table 9 and 11). This growth number was slightly more than the annual average growth of 5.7 percent in the 1980s. The growth rate was less than the targeted rate of 8 percent, which required investment level around 30 percent of GDP (Ahluwalia, 2002). Not only this, the growth after implementations of reforms was also accompanied by remarkable external stability (see Table 14) and a significant decline in poverty at least faster than the 1980s (see Table 12).

There were five major focused areas that required proper attention in the 1990s, which were; fiscal deficit reduction, industrial and trade policy, agricultural policy, infrastructure development and social sector development (Ahluwalia, 2002; Chaudhuri, 2002). Fiscal expenditure was one of the important reasons for the balance of payments crisis in 1991. The combined fiscal deficit of state and the central government was reduced successfully to 7 percent in

zmiana miała zwykle miejsce w drugim planie pięcioletnim, kiedy prof. Mahalonabis kładł nacisk na strategię uprzemysłowienia poprzez rozwój przemysłu ciężkiego. Było to niezmiennie uwzględniane w wielu kolejnych planach pięcioletnich.

Głównymi celami polityki przemysłowej były właśnie wysokie tempo wzrostu, samofinansowanie kraju, stopniowa redukcja dominacji zagranicznej, budowanie potencjału tubylicznego, powiększanie drobnych gałęzi przemysłu, wyrównywanie wzrostu regionalnego, skuteczne zapobieganie koncentracji siły gospodarczej, stopniowe zmniejszanie nierówności dochodów. W latach osiemdziesiątych XX wieku nastąpiły fundamentalne zmiany w polityce gospodarczej w postaci łagodnej liberalizacji gospodarczej. W tym samym czasie powołano trzy ważne komitety: Komitet Narsimhan ds. Kontroli Skarbowej, Komitet Sengupta ds. Sektora publicznego i Komitet Hussain ds. Polityki handlowej. W rezultacie wszystkie branże zostały zwolnione z koncesji w 1988 r. (poza wymienioną negatywną listą branż). Wielka reforma została przeprowadzona w 1991 r., kiedy wdrożono politykę LPG (liberalizacja, prywatyzacja, globalizacja), a gospodarka Indii została zintegrowana z resztą gospodarki światowej. Poniższa sekcja przedstawia okres po liberalizacji.

Stan gospodarki w okresie po liberalizacji (od 1991 r.)

W Indiach nastąpiło wiele pozytywnych zmian w większości aspektów społecznych i ekonomicznych po przyjęciu polityki LPG, której przyczyną był poważny kryzys bilansu płatniczego. Wprawdzie Indie rozpoczęły ruch w tym kierunku w latach 80., ale całkowicie otworzyły swoją gospodarkę dopiero w 1991 r. (Chaudhuri, 2002; Ahluwalia, 2002). Po 1991 r. w większym stopniu polegano na siłach rynkowych, większą rolę odgrywał sektor prywatny, który obejmował zarówno bezpośrednie inwestycje zagraniczne (BIZ), jak i zagraniczne inwestycje portfelowe (ZIP), co na nowo zdefiniowało rolę rządu. W rezultacie tego średni wzrost Indii w pierwszych dziesięciu latach wyniósł około 6% przy średniej stopie inwestycji około 23%, co stawia Indie wśród najszybciej rozwijających się gospodarek na świecie w latach 90. (patrz Tabela 9 i 11). Ten wzrost był nieco wyższy niż średni roczny wzrost wynoszący 5,7% w latach 80-tych. Tempo wzrostu było niższe od docelowej stopy wynoszącej 8%, co wymagało inwestycji na poziomie około 30% PKB (Ahluwalia, 2002). Nie tylko to, wzrostowi po wdrożeniu reform towarzyszyła również niezwykle stabilność zewnętrzna (patrz tabela 14) i znaczący spadek ubóstwa w tempie szybszym niż w latach osiemdziesiątych (patrz tabela 12).

W latach 90. było pięć głównych obszarów, które wymagały należytej uwagi; redukcja deficytu fiskalnego, polityka przemysłowa i handlowa, polityka rolno, rozwój infrastruktury i rozwój sektora społecznego (Ahluwalia, 2002; Chaudhuri, 2002). Wydatki fiskalne były jedną z ważnych przyczyn kryzysu bilansu płatniczego w 1991 r. Łączny deficyt fiskalny państwa i rządu centralnego został skutecznie obni-

Table 11. India's annual GDP growth rate and investment rate 1991-2018**Tabela 11.** Roczna stopa wzrostu PKB i stopa inwestycji Indii w latach 1991-2018

Years/ Lata	Annual GDP rate/ Roczna stopa PKB	Investment rate/ Stopa inwestycji	Savings rate/ Wskaźnik oszczędności
1991-92	1.4	21.8	23.2
1996-97	8	23.7	24.9
2001-02	5.4	24.2	25.5
2006-07	9.6	35.7	33.9
2011-12	6.7	35.5	32.9
2016-17	8.2	33.3	29.8
2018-19	6.1 ^a	30.3 ^b	29.7 ^b

a. revised/ skorygowane; b. estimated/ szacowane

Notes: The GDP growth before 2011 shown is at factor cost, at constant prices, with 2004-05 as a base. The GDP growth after 2011 shown is at factor cost, at constant prices, with 2011-12 as the base; and Investment Rate refers to the gross capital formation as a percentage of GDP/

Uwagi: Przedstawiony wzrost PKB przed 2011 r. jest kosztem czynników produkcji, w cenach stałych, przy czym podstawą są lata 2004-2005. Przedstawiony wzrost PKB po 2011 r. jest kosztem czynników produkcji, w cenach stałych, przy czym podstawą są lata 2011-2012; a stopa inwestycji odnosi się do akumulacji brutto jako procent PKB.

Source: Compiled from various Economic Surveys as issued by the Ministry of Finance.

Źródło: Zestawiono na podstawie różnych badań ekonomicznych wydanych przez Ministerstwo Finansów.

Table 12. Poverty: Percentages of the population consuming less than USD 1.90 and USD 3.20 (PPP adjusted) per day consumption**Tabela 12.** Ubóstwo: Odsetki populacji o konsumpcji na poziomie poniżej 1,90 USD i 3,20 USD (dane skorygowane o PPP), dziennie

Year/ Rok	Poverty headcount (% of the population)/ Liczba osób ubogich (% populacji)	
	< USD 1.90 / day/ < 1,90 USD / dzień	< USD 3.20 / day/ < 3,20 USD / dzień
1977	60.00	87.35
1983	53.90	84.90
1987	44.80	80.40
1993	45.90	81.10
2004	38.20	75.20
2009	31.10	70.00
2011	21.20	60.40

Source: World Bank.

Źródło: Bank Światowy.

from 9.4 percent of GDP during the initial period of liberalisation (Ahluwalia, 2002). Over a period of time, the government did a lot of reforms to enhance the share of direct and indirect tax revenue. As a result, targeted fiscal deficit for the financial year 2020-21 is kept at 3 percent of GDP⁴.

Conclusions

In response to the questions raised in the background section of the paper, India has a wealthy past both in terms of tangible resources and intangible capabilities. It is very aptly put by Mark Twain in these words:

India is the cradle of the human race, the birthplace of human speech, the mother of history, the grandmother of legend, and the great grandmother of tradition. Our most valuable and most artistic materials in the history of man are treasured up in India only!

⁴ See Budget Document 2020, Ministry of Finance, Government of India.

zóny do 7% z 9,4% PKB w początkowym okresie liberalizacji (Ahluwalia, 2002). Przez pewien czas rząd przeprowadził wiele reform w celu zwiększenia udziału bezpośrednich i pośrednich dochodów z podatków. W rezultacie docelowy deficyt budżetowy na rok budżetowy 2020-21 utrzymuje się na poziomie 3% PKB⁴.

Podsumowanie

W odpowiedzi na pytania postawione w części dotyczącej tła artykułu, Indie mają bogatą przeszłość, zarówno pod względem zasobów materialnych, jak i niematerialnych. Mark Twain bardzo trafnie ujął to w tych słowach:

Indie to kolebka rasy ludzkiej, kolebka ludzkiej mowy, matka historii, babka legendy i prababka tradycji. Nasze najcenniejsze i najbardziej artystyczne materiały w historii ludzkości są przechowywane tylko w Indiach!

⁴ Zob. Dokument budżetowy 2020, Ministerstwo Finansów, rząd Indii.

India attracted foreign invaders who exploited resources for their own betterment. At the time of independence, India was left with very minimal economic resources and a downtrodden social fabric. Since 1950, agriculture output grew at over 2.7 percent, which was a remarkable improvement as compared to the growth rate of 0.40 percent for the first half of the century. After independence in 1947, there was an ideological conflict between Nehruvian industrialisation and Gandhian populism, so far as agricultural strategy and agrarian reforms were concerned. India initiated agricultural reforms after abolishing some of the archaic laws of British Raj. Hence the reformist strategy followed by successive governments in India, started with stumping out the Zamindari system, rents regulation and ensured the rights of tenants including ceilings on private land ownership. Since early stages, reforms in industrial and trade policy have been the central focus area of independent Indian government. Prior to the liberalisation policy, there was massive control over private investment with respect to limited areas, the scale of operation, location of investment, and even technology to be used. So Indian industrial structure has been evolved through such ambiances, which made the existing industry highly inefficient. Hence each sector of industry needed to be supported by highly protective trade policy which imposed lots of cost to the whole industry.

After 1991, remarkable changes were seen in the industrial policies. The 18 industries (including that of iron steel, heavy plant and machinery, telecommunication, telecom equipment, air transport services, oil, mineral, etc.) that were under government control are reduced to just three, viz., defence aircraft and warships, atomic energy generation and railway transport. Industrial licensing has been almost abolished, except for a few hazardous and environmentally sensitive industries.

As a result of all these policies, economic growth increased sharply in fast five years after the reforms and India reached to the new heights year after year. At present, India's key macroeconomic variables show a very positive picture as GDP has grown consistently making it to be one of the fastest-growing major economies in the world. It is expected to grow satisfactorily in the years to come as well. Saving rate (as a percentage of GDP), capital formation and foreign exchange reserve are all consistently increasing and year on year touching new heights. The foreign exchange reserve has grown steadily over the last five years and reached half-trillion dollars. The Government of India is consistently making policies for the economic and social well-being of people. As a result of which, today's literacy rate is 79 per cent, average life expectancy is 70 years of age, 280 million people have been pulled out of the poverty and electricity connections has been made to more than 620000 villages which are more than 96 per cent of villages in India (Ministry of Statistics and Programme Implementation, 2018).

However, India's position in the indicators reflecting a non-economic aspect of people's life is not

Indie przyciągały zagranicznych najeźdźców, którzy wykorzystywali zasoby do własnego rozwoju. W czasie niepodległości Indie miały bardzo minimalne zasoby ekonomiczne i zdeptaną tkankę społeczną. Od 1950 r. produkcja rolna wzrastała o ponad 2,7% rocznie, co stanowi znaczną poprawę w porównaniu z tempem wzrostu wynoszącym 0,40% w pierwszej połowie wieku. Po odzyskaniu niepodległości w 1947 r. doszło do konfliktu ideologicznego między industrializacją Nehruvii a populizmem gandhyjskim w zakresie strategii rolnej i reform agrarnych. Indie zainicjowały reformy rolne po zniesieniu niektórych archaicznych praw Brytyjskich Indii. Stąd strategia reformistyczna stosowana przez kolejne rządy w Indiach, rozpoczęła się od zniesienia systemu Zamindari, regulacji czynszów i zapewnienia praw dzierżawcom, w tym pułapów dotyczących prywatnej własności ziemi. Od wczesnych etapów reformy polityki przemysłowej i handlowej były głównym obszarem zainteresowania niezależnego rządu Indii. Przed polityką liberalizacyjną panowała ogromna kontrola nad inwestycjami prywatnymi w zakresie ograniczonych obszarów, skali działania, lokalizacji inwestycji, a nawet technologii do wykorzystania. Tak więc indyjska struktura przemysłowa ewoluowała dzięki takim warunkom, co sprawiło, że istniejący przemysł stał się wysoce nieefektywny. Dlatego każdy sektor przemysłu musiał być wspierany przez wysoce ochronną politykę handlową, która nakładała ogromne koszty na cały przemysł.

Po 1991 roku nastąpiły niezwykle zmiany w polityce przemysłowej. 18 gałęzi przemysłu (w tym stalowego, ciężkich maszyn i urządzeń, telekomunikacji, sprzętu telekomunikacyjnego, usług transportu lotniczego, ropy naftowej, minerałów itp.), które były pod kontrolą rządu, zostało zredukowanych do zaledwie trzech, a mianowicie samolotów obronnych i okrętów wojennych, wytwarzanie energii atomowej i transport kolejowy. Licencje przemysłowe zostały prawie zniesione, z wyjątkiem kilku niebezpiecznych i wrażliwych dla środowiska branż.

W wyniku wszystkich tych działań wzrost gospodarczy gwałtownie przyspieszył w ciągu pięciu lat po reformach, a Indie rok po roku osiągały nowe wyżyny. Obecnie kluczowe zmienne makroekonomiczne Indii pokazują bardzo pozytywny obraz, jako że PKB stale rośnie, co czyni je jedną z najszybciej rozwijających się głównych gospodarek na świecie. Oczekuje się, że również w nadchodzących latach będzie rosnąć zadowalająco. Stopa oszczędności (jako procent PKB), akumulacja kapitału i rezerwy walutowe stale rosną i z roku na rok osiągają nowe wyżyny. Rezerwa walutowa stale rosła w ciągu ostatnich pięciu lat i osiągnęła pół biliona dolarów. Rząd Indii konsekwentnie opracowuje politykę na rzecz dobrobytu gospodarczego i społecznego ludzi. W rezultacie dzisiejszy wskaźnik alfabetyzacji wynosi 79%, średnia długość życia to 70 lat, 280 milionów ludzi zostało wyrwanych z ubóstwa, elektryczność podłączono do ponad 620000 wiosek, co daje ponad 96% wiosek w Indiach (Ministerstwo Statystyki i Wdrażania Programu, 2018).

satisfactory. In many social-centric indicators, it lags behind many countries suggesting that the economic growth in India is not as inclusive as it should be. The Appendix 1 at the end provides a snapshot of different non-economic indicators mentioning of India's rank in the most recent survey/index available viz-a-viz, that of the first rank holder. It is hinting at the larger policy focus interventions that are required for the next few years so that apart from economic indicators India also improves its rank in other important indicators. The conditions of poverty are improving yet inequalities are rising. Though ease of doing business is getting better and India's rank on Global Peace Index is not improving in the similar way. In the Environmental Performance Index, India's lags behind badly.

There is a need of a strong policy framework which builds better tomorrow for all Indian citizens and for that the key focus areas are investments in strong social infrastructure. Major areas of concern include education, health, governance, and social security. Agriculture remains an area of importance which has been ignored in the wake of globalisation and that requires concerted attention. India should follow balanced growth approach leading to discourage migration by improving rural infrastructure and diverting industries to rural areas. India is such a diverse country that a generic policy may not be suitable, hence local participation and local planning units should be encouraged.

India at present is at such an important phase of its development path when the government seems to be focusing on holistic development. The policies as highlighted before are supposed to build a strong inclusive society. Albert Einstein stated – *We owe a lot to the Indians, who taught us how to count, without which no worthwhile scientific discovery could have been made.* India has historically been a seat of learning and has provided a strong base for philosophic thinking and scientific reasoning. Through effective economic and social development policies, it is expected that India gains its lost glory in the times to follow.

Jednak pozycja Indii we wskaźnikach odzwierciedlających pozaekonomiczny aspekt życia ludzi nie jest zadowalająca. Pod względem wielu wskaźników socjocentrycznych pozostaje w tyle za wieloma krajami, co sugeruje, że wzrost gospodarczy w Indiach nie jest tak sprzyjający włączeniu społecznemu, jak powinien. Dodatek 1 na końcu zawiera przegląd różnych wskaźników nieekonomicznych, w których wspomina się o pozycji Indii w najnowszym dostępnym badaniu / indeksie, a mianowicie o pozycji pierwszego posiadacza. Wskazuje na większe interwencje w zakresie polityki, które są wymagane w ciągu najbliższych kilku lat, aby oprócz wskaźników ekonomicznych Indie również poprawiły swoją pozycję w innych ważnych wskaźnikach. Warunki ubóstwa poprawiają się, ale nierówności rosną. Choć łatwość prowadzenia działalności jest coraz lepsza, a pozycja Indii w Indeksie Global Peace nie poprawia się w podobny sposób. Pod względem wskaźnika efektywności środowiskowej Indie pozostają w tyle.

Potrzebne są solidne ramy polityczne, które stworzą lepsze jutro dla wszystkich obywateli Indii, a do tego kluczowymi obszarami zainteresowania są inwestycje w silną infrastrukturę społeczną. Główne obszary zainteresowania obejmują edukację, zdrowie, zarządzanie i zabezpieczenie społeczne. Rolnictwo pozostaje ważnym obszarem, który został zignorowany w następstwie globalizacji i który wymaga skoordynowanej uwagi. Indie powinny stosować podejście zrównoważonego wzrostu, które zniechęca do migracji poprzez poprawę infrastruktury wiejskiej i skierowanie przemysłu na obszary wiejskie. Indie są tak zróżnicowanym krajem, że ogólna polityka może nie być odpowiednia, dlatego należy zachećcać do lokalnego uczestnictwa i lokalnych jednostek planowania.

Indie znajdują się obecnie na tak ważnym etapie swojej ścieżki rozwoju, że widać, że rząd jest skłonny skupić się na rozwoju społecznym i budowaniu silnego, inkluzywnego społeczeństwa. Indie, które historycznie były siedzibą nauki, która nauczyła świat liczyć, jak wyrazili to wielcy naukowcy ubiegłego wieku, Albert Einstein - *Wiele zawdzięczamy mieszkańcom Indii, którzy nauczyli nas liczyć, bez czego nie ma można było dokonać wartościowego odkrycia naukowego.* Indie były historycznie siedzibą nauki i dostarczyły silnej podstawy dla myślenia filozoficznego i naukowego rozumowania. Dzięki skutecznej polityce rozwoju gospodarczego i społecznego oczekuje się, że Indie zyskają utraconą chwałę w nadchodzących latach.

References/ Literatura:

1. Ahluwalia, M. (2002). Economic reforms in India since 1991: Has gradualism worked? *The Journal of Economic Perspectives*, 16(3), 67-88. <https://doi.org/10.1257/089533002760278721>
2. Bardhan, P. (1998). *Political Economy of Development in India*. Oxford: Oxford University Press.
3. Basu, K. (2009). China and India: Idiosyncratic Paths to High Growth. *Economic and Political Weekly*, 44(38), 43-56.
4. Basu, K. (2015). *An Economist in the Real World: The Art of Policymaking in India*. Cambridge: The MIT Press. <https://doi.org/10.7551/mitpress/9780262029629.001.0001>
5. Basu, K., Maertens, A. (2007). The pattern and causes of economic growth in India. *Oxford Review of Economic Policy*, 23 (2), 143-167. <https://doi.org/10.1093/oxrep/grm012>
6. Bhatt, V.V. (1963). *Aspect of Economic Changes & Policy in India, 1800-1960*. Bombay: Allied Publication.
7. Blyn, G. (1966). *Agricultural Trends in India, 1891-1947. Output, Availability, and Productivity*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press. <https://doi.org/10.9783/9781512800845>

8. Chaudhuri, S. (2002). Economic reforms and industrial structure in India. *Economic and Political Weekly*, 37(2), 155-162.
9. Dandekar, V. (1988). Indian economy since independence. *Economic and Political Weekly*, 23(1-2), 41-50.
10. Desai, T. (1968). *The economic history of India under British rule*. Mumbai: Vora & Co.
<https://doi.org/10.1177/001946466800500401>
11. Dhawan, S.K. (2006). *Handbook of Indian Economy, Vol. 1*. Max Ford Books Publication New Delhi.
12. Heston, A. (1983). National Income. In: D. Kumar (eds.). *The Cambridge Economic History of India, Volume 2*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CHOL9780521228022.011>
13. International Monetary Fund (2020). *World Economic Outlook*. Available at <https://www.imf.org/en/Publications/WEO>
14. Kaushal, G. (1979). *Economic history of India 1757 to 1966*. New Delhi: Kalyani Publishers.
15. Maddison, A. (1971). *Class structure and economic growth: India and Pakistan since Moghuls*. London: Routledge.
16. McClusker, J.J. (2001). *Mercantilism and the Economic History of the Early Modern Atlantic World*. Cambridge: Cambridge University Press.
17. Ministry of Finance (2020). *Economic Survey 2019-20*. Government of India. Online Available at: <https://www.indiabudget.gov.in/economicsurvey/>
18. Ministry of Finance (2018). *Economic Survey 2017-18*. Government of India. Online Available at: <https://www.indiabudget.gov.in/economicsurvey/>
19. Ministry of Statistics and Programme Implementation (2016). *70th Round Survey, NSS Report on Income, Expenditure, Productive Assets and Indebtedness of Agricultural Household*. Available at: http://mospi.nic.in/sites/default/files/publication_reports/nss_rep_576.pdf
20. Mohan, R., Aggarwal, V. (1990). Commands and controls: Planning for Indian industrial development, 1951-1990. *Journal of Comparative Economics*, 14(4) 681-712. [https://doi.org/10.1016/0147-5967\(90\)90048-E](https://doi.org/10.1016/0147-5967(90)90048-E)
21. Moosvi, S. (2000). Indian Economic Experiences from 1600-1900: A quantitative study. In: K.N. Panikkar, T.J. Byres, U. Patnaik (eds), *The Making of History Essays presented to Irfan Habib*. New Delhi: Tulika Publication.
22. Moreland, W.H. (1916). The Ain In- Akbari, A possible baseline for the economic history of modern India. *Indian Journal of Economics*, 1, 44-53.
23. Morris, M. (1963). Towards a reinterpretation of nineteenth-century Indian economic history. *The Journal of Economic History*, 23(4), 606-618. <https://doi.org/10.1017/S0022050700109271>
24. Murthy, N. (2005). Making India a Significant IT Player in this Millennium. In: R. Thapar (ed.), *India; Another Millennium*. New Delhi: Penguin Books.
25. Nayyar, G. (2012). *The Service Sector in India's Development*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9781139095860>
26. Rao, M.J., Storm, S. (1998). Distribution and Growth in Indian Agriculture. In: T.J. Byres (eds). *The Indian Economy Major debate since Independence (1998)*. Delhi: Oxford University Press.
27. Roy, T. (1999). *Traditional Industry in the economy of colonial India*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511497421>
28. Roy, T. (2000). *The economic history of India 1857-1947*. Delhi: Oxford University Press.
29. Roy, T. (2002). Economic History and Modern India; Redefining the Link. *Journal of Economic Perspective*, 16(3), 109-130. <https://doi.org/10.1257/089533002760278749>
30. Sen, A. (2005). *The Argumentative Indian; Writings on India's History, Culture and Identity*. London: Penguin Press.
31. Sivasubramonian, S. (2000). *The National Income of India in the Twentieth Century*. Delhi: Oxford University Press.
32. UNDP (2020). *Human Development Report, 2019. Beyond income, beyond averages, beyond today; Inequalities in human development in the 21st century*. Available at: <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-report-2019>

Appendix 1/ Załącznik 1

Different Non-Economic Indices Indicating the Illness of 'State of Being' of People of India/ Różne wskaźniki nieekonomiczne wskazujące na chorobę „stanu bytu” ludności Indii			
Non-Economic Indicators/ Wskaźniki nieekonomiczne			
Index name/ Nazwa indeksu	Index released by/ Indeks wydany przez	India's Rank/ Pozycja Indii	1st Rank/ Nr 1 w Rankingu
Global Kids Right Index 2019/ Indeks Global Kids Right 2019	Kids Rights Foundation	117	Iceland/ Islandia
Index of Cancer Preparedness 2019/ Islandia	Economist Intelligence Unit (EIU)	19	Australia
Corruption Perception Index 2018/ Indeks Corruption Perception 2018	Transparency International	78	Denmark/ Dania
World Inequality Index 2019/ Indeks World Inequality 2019	Oxfam	147	Denmark/ Dania
Inclusive Internet Index 2019/ Indeks Inclusive Internet 2019	EIU (Economist Intelligence Unit)	47	Sweden/ Szwecja
Global Talent competitiveness Index 2019/ Indeks Global Talent competitiveness 2019	Adecco Group, INSEAD and Tata Communications	80	Switzerland/ Szwajcaria

Global Innovation Index 2019/ Indeks Global Innovation 2019	Cornell University, INSEAD, and the World Intellectual Property Organization	52	Switzerland/ Szwajcaria
Henley Passport Index 2019/ Indeks Henley Passport 2019	International Air Transport Association (IATA)	86	Japan and Singapore/ Japonia i Singapur
QS World University Ranking 2020/ Ranking QS World University 2020	Quacquarelli Symonds (QS)	152 (IITB)	Massachusetts Institute of Technology (MIT), United States/ Massachusetts Institute of Technology (MIT), Stany Zjednoczone
SDG Gender Equality Index 2019/ Indeks SDG Gender Equality 2019	Equal Measures 2030	95	Denmark/ Dania
Global Peace Index 2019/ Indeks Global Peace 2019	Institute for Economics and Peace (IEP)	141	Iceland/ Islandia
World Press Freedom Index 2019/ Indeks World Press Freedom 2019	Reporters Without Borders	140	Norway/ Norwegia
Human Development Index 2019/ Indeks Human Development 2019	United Nations Development Programme (UNDP)	129	Norway/ Norwegia
Human Capital Index 2018/ Indeks Human Capital 2018	World Bank/ Bank Światowy	115	Singapore/ Singapur
Global Hunger Index 2018/ Indeks Global Hunger 2018	International Food Policy Research Institute (IFPRI)	103	Belarus/ Białoruś
World Inequality Index 2019/ Indeks World Inequality 2019	Oxfam	147	Denmark/ Dania
Climate Change Performance Index 2018/ Indeks Climate Change Performance 2018	New Climate Institute, German watch and CAN	8	Sweden/ Szwecja
The Human Freedom Index 2018/ Indeks The Human Freedom 2018	Cato and Fraser Institute	110	New Zealand/ Nowa Zelandia
Global Climate Risk Index 2019/ Indeks Global Climate Risk 2019	Annual Climate Summit/ Coroczny szczyt klimatyczny	14	Puerto Rico
Global Liveability Index 2018/ Indeks Global Liveability 2018	The Economist Intelligence Unit(EIU)	112 (Delhi) & 117 (Mumbai)	Austria's Capital Vienna/ Stolica Austrii Wiedeń
Environmental Performance Index 2018/ Indeks Environmental Performance 2018	World Economic Forum/ Światowe Forum Ekonomiczne	177	Switzerland/ Szwajcaria
World Happiness Index 2020/ Indeks World Happiness 2020	UN Sustainable Development Solutions Network/ Sieć rozwiązań na rzecz zrównoważonego rozwoju ONZ	144	Finland/ Finlandia
Other Indicators/ Inne wskaźniki			
World Competitive Ranking 2019/ Światowy ranking konkurencji 2019	International Institute for Management Development (IMD)/ Międzynarodowy Instytut Rozwoju Zarządzania (IMD)	43	Singapore/ Singapur
Global Energy Transition Index 2019/ Indeks Global Energy Transition 2019	World Economic Forum/ Światowe Forum Ekonomiczne	76	Sweden/ Szwecja
Ease of Doing Business Index 2019/ Indeks Ease of Doing Business 2019	World Bank/ Bank Światowy	63	New Zealand/ Nowa Zelandia
Bloomberg Innovation Index/ Indeks Bloomberg Innovation	Bloomberg Business	54	South Korea/ Korea Południowa
List of Wealthiest countries/ Lista najbogatszych krajów	New World Wealth	6	USA
Global Innovation Index 2019/ Indeks Global Innovation 2019	Cornell University, INSEAD, and the World Intellectual Property Organization	52	Switzerland/ Szwajcaria